

Niall Ferguson

VĚŽ A NÁMĚSTÍ

**Mocenské sítě
od svobodných
zednářů
po Facebook**

Niall Ferguson

VĚŽ A NÁMĚSTÍ

Mocenské sítě od svobodných
zednářů po Facebook

ARGO

Přeložil Jan M. Heller

THE SQUARE AND THE TOWER

Copyright © Niall Ferguson, 2017

All rights reserved.

Czech edition © Argo, Dokořán 2019

Translation © Jan M. Heller, 2019

ISBN 978-80-257-3047-8 (váz.)

ISBN 978-80-257-3115-4 (e-kniha)

*„Kdybych přerušil své mlčení, síla by mě opustila; avšak dokud jsem zticha,
držím svého nepřítele v neviditelném síťovi.“*

George MacDonald

OBSAH

Předmluva	Historik v síti	11
ČÁST PRVNÍ	ÚVOD: SÍTĚ A HIERARCHIE	19
KAPITOLA PRVNÍ	Tajemství iluminátů	21
KAPITOLA DRUHÁ	Naše propojená doba	27
KAPITOLA TŘETÍ	Sítě, samé sítě	32
KAPITOLA ČTVRTÁ	Proč hierarchie?	38
KAPITOLA PÁTÁ	Od sedmi mostů k šesti stupňům	41
KAPITOLA ŠESTÁ	Slabá pouta a virální myšlenky	46
KAPITOLA SEDMÁ	Typy sítí	51
KAPITOLA OSMÁ	Když se sítě setkají	56
KAPITOLA DEVÁTÁ	Sedm poznatků	60
KAPITOLA DESÁTÁ	Objasnění iluminátů	62
ČÁST DRUHÁ	CÍSAŘOVÉ A OBJEVITELÉ	69
KAPITOLA JEDENÁCTÁ	Stručné dějiny hierarchií	71
KAPITOLA DVANÁCTÁ	První éra sítí	76
KAPITOLA TŘINÁCTÁ	Renesanční umění udělat dohodu	78
KAPITOLA ČTRNÁCTÁ	Objevitelé	81
KAPITOLA PATNÁCTÁ	Pizarro a Inkové	86
KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ	Setkání Gutenberga s Lutherem	90
ČÁST TŘETÍ	DOPISY A LÓŽE	97
KAPITOLA SEDMNÁCTÁ	Ekonomické důsledky reformace	99
KAPITOLA OSMNÁCTÁ	Výměna myšlenek	101
KAPITOLA DEVATENÁCTÁ	Osvícenské sítě	107
KAPITOLA DVACÁTÁ	Revolucionářské sítě	112

ČÁST ČTVRTÁ

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVNÍ
KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ
KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ
KAPITOLA DVACÁTÁ ČTVRTÁ
KAPITOLA DVACÁTÁ PÁTÁ
KAPITOLA DVACÁTÁ ŠESTÁ
KAPITOLA DVACÁTÁ SEDMÁ

ČÁST PÁTÁ

KAPITOLA DVACÁTÁ OSMÁ
KAPITOLA DVACÁTÁ DEVÁTÁ
KAPITOLA TŘICÁTÁ
KAPITOLA TŘICÁTÁ PRVNÍ
KAPITOLA TŘICÁTÁ DRUHÁ
KAPITOLA TŘICÁTÁ TŘETÍ
KAPITOLA TŘICÁTÁ ČTVRTÁ

ČÁST ŠESTÁ

KAPITOLA TŘICÁTÁ PÁTÁ
KAPITOLA TŘICÁTÁ ŠESTÁ
KAPITOLA TŘICÁTÁ SEDMÁ
KAPITOLA TŘICÁTÁ OSMÁ
KAPITOLA TŘICÁTÁ DEVÁTÁ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ PRVNÍ

ČÁST SEDMÁ

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ DRUHÁ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ TŘETÍ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ ČTVRTÁ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ PÁTÁ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ ŠESTÁ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ SEDMÁ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ OSMÁ
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ DEVÁTÁ

OBNOVENÍ HIERARCHIE 123

Červený a černý 125
Od davu k tyranii 128
Obnovení řádu 132
Rod sasko-cobursko-gothajský 136
Rod Rothschildů 140
Sítě průmyslu 146
Od pentarchie k hegemonii 152

RYTÍŘI KULATÉHO STOLU 155

Život v impériu 157
Impérium 160
Tchaj-pchingové 169
„Číňané musí pryč“? 173
Jihoafrická unie 178
Apoštolové 184
Armageddon 191

MOR A PIŠTCI 197

Zelený plášť 199
Mor 209
Vůdcovský princip 216
Pád zlaté internacionály 219
Kruh pěti 228
Krátké setkání 237
Ella v polepšovně 244

OPANOVAT DŽUNGLI 255

Dlouhý mír 257
Generál 259
Komplexnost v krizi 265
Mocenská síť Henryho Kissingera 271
Do údolí 284
Pád sovětského impéria 291
Triumf muže z Davosu 295
Jak položit Bank of England 300

ČÁST OSMÁ	BABYLONSKÁ KNIHOVNA	313
KAPITOLA PADESÁTÁ	11. září 2001	315
KAPITOLA PADESÁTÁ PRVNÍ	15. září 2008	322
KAPITOLA PADESÁTÁ DRUHÁ	Stát úředníků	328
KAPITOLA PADESÁTÁ TŘETÍ	Web 2.0	331
KAPITOLA PADESÁTÁ ČTVRTÁ	Rozdělení	339
KAPITOLA PADESÁTÁ PÁTÁ	Tweetovaná revoluce	343
KAPITOLA PADESÁTÁ ŠESTÁ	11. září 2016	356
ČÁST DEVÁTÁ	ZÁVĚR: JAK ČELIT CYBERII	367
KAPITOLA PADESÁTÁ SEDMÁ	Metropolis	369
KAPITOLA PADESÁTÁ OSMÁ	Výpadek sítí	372
KAPITOLA PADESÁTÁ DEVÁTÁ	FANG, BAT a EU	386
KAPITOLA ŠEDESÁTÁ	Návrat náměstí a věže	392
<i>Doslov</i>		397
<i>Dodatek</i>		404
<i>Literatura</i>		407
<i>Bibliografie</i>		409
<i>Seznam a prameny ilustrací</i>		439
<i>Poznámky</i>		443
<i>Rejstřík</i>		481

PŘEDMLUVA: HISTORIK V SÍTI

Žijeme ve světě propojeném sítěmi – nebo nám to alespoň někdo neustále tvrdí. Slovo „sít“ (nebo anglické *network*) a od něj odvozená slovesa, jejichž užívání bylo až do sklonku 19. století spíše řídké, jsou nyní užívána až příliš. Pro ctižádostivého mladého adepta korporátní kariéry vždycky stojí za to jít ještě na jeden večírek, ať už je jakkoli pozdě, jen kvůli *networkingu*. Chtělo by se jít spát, ale strach ze zmeškání něčeho důležitého je mučivý. Na druhé straně pro nespokojeného starého outsidera má to slovo jiné konotace. Vzrůstá podezření, že svět ovládají mocné a nedostupné sítě: banky, establishment, systém, Židé, svobodní zednáři, ilumináti. Téměř vše, co bylo kdy napsáno v tomto tónu, jsou nesmysly. Zdá se však nepravděpodobné, že by konspirační teorie byly natolik trvanlivé, kdyby takové sítě neexistovaly vůbec.

S teoretiky konspirace je ta potíž, že podobně jako ukřivdění outsideri bez výjimky špatně chápou a popisují způsoby, jak sítě fungují. Obzvláště mají tendenci se domnívat, že elitářské sítě skrytě a snadno ovládají formální mocenské struktury. Můj výzkum – stejně jako moje osobní zkušenost – prozrazují, že tomu tak není. Naopak: neformální sítě mají často vůči oficiálním institucím velmi nejednoznačný, někdy dokonce přímo nepřátelský postoj. Naproti tomu profesionální historikové měli až donedávna sklon úlohu sítí přehlížet, nebo alespoň podceňovat. I dnes většina akademických historiků spíše zkoumá instituce toho druhu, které budují a schraňují archivy, jako kdyby ty, které za sebou nezachovávají řádnou papírovou stopu, jednoduše nestály za řeč. Znovu: můj výzkum a zkušenosti mě naučily mít se na pozoru před tyranii archivů. Největší zvraty v dějinách jsou často dílem spoře dokumentovaných, neformálně organizovaných skupin.

Tato kniha pojednává o nepravdělném dějinném pohybu. Rozlišuje mezi dlouhými epochami, v nichž lidský život ovládaly hierarchické struktury, od vzácnějších, ale dynamičtějších období, kdy se do popředí dostávaly sítě, zčásti díky změnám v technické oblasti. Jednoduše řečeno: jestliže panuje hierarchie, máte

jen tolik moci, kolik odpovídá příčce, na níž se právě nacházíte na žebříku organizace státu, korporace nebo podobné vertikálně uspořádané instituce. Když se dostanou do popředí sítě, můžete mít tolik moci, kolik odpovídá vaší pozici v jedné nebo více horizontálně uspořádaných společenských skupinách. Uvidíme, že tato dichotomie mezi hierarchií a sítěmi představuje přílišné zjednodušení. Některá osobní odhalení však snad ukážou, že je to užitečný výchozí bod.

Když jsem jednoho večera v únoru roku 2016 načrtl první nástin této předmluvy, byl jsem na literárním večírku. Hostitelem byl bývalý starosta New Yorku. Spisovatel, k oslavě jehož díla jsme se sešli, byl sloupkař z *Wall Street Journal* a bývalý autor prezidentských projevů. Byl jsem tam na pozvání šéfredaktora Bloomberg News, kterého jsem znal díky tomu, že jsme před více než čtvrtstoletím studovali na stejné koleji v Oxfordu. Na večírku jsem se pozdravil a krátce hovořil se zhruba desítkou dalších lidí, mezi nimiž byli: prezident Rady pro mezinárodní vztahy, CEO jednoho z největších amerických průmyslových skupin Alcoa Inc., redaktor názorové rubriky *Wall Street Journalu*, moderátor Fox News, členka prestižního newyorského dámského klubu Colony Club s manželem a mladý autor projevů, který se mi představil s tím, že četl jednu z mých knih (což je zaručeně správný způsob, jak zahájit konverzaci s univerzitním profesorem).

Z jednoho pohledu je zřejmé, proč jsem na tom večírku byl. Skutečnost, že jsem pracoval postupně na několika známých univerzitách – v Oxfordu, Cambridge, na Newyorské, Harvardově a Stanfordově –, automaticky znamená, že jsem součástí složitého přediava sítí bývalých absolventů. V důsledku svého povolání vysokoškolského učitele a autora knih jsem se také zapojil do řady ekonomických a politických sítí, jako jsou Světové ekonomické fórum nebo konference Bilderberg. Jsem členem tří londýnských klubů a jednoho newyorského. V současnosti zasedám ve správních radách tří korporátních organizací: jedné globální firmy v oboru investičního managementu, jednoho britského think tanku a jednoho newyorského muzea.

A přesto: ačkoli jsem relativně dobře zapojen v síti, moc nemám takřka žádnou. Na onom večírku mě zaujal okamžik, kdy bývalý starosta v krátkém uvítacím proslovu využil příležitosti a naznačil (ne zrovna nadšeně), že zvažuje jít jako nezávislý kandidát do boje v nadcházejícím zápase o zvolení nového prezidenta Spojených států. Jakožto britský občan bych však nemohl v těchto volbách ani hlasovat. Stejně tak by ani jemu, ani žádnému jinému kandidátovi nijak nepomohla moje podpora. To proto, že si o mně jakožto o akademikovi převážná většina Američanů myslí, že jsem zcela odpoután od skutečných životů běžných lidí. Na rozdíl od svých bývalých kolegů z Oxfordu nerozhodují ve vysokoškolských

přijímacích zkouškách. Když jsem vyučoval na Harvardu, mohl jsem studentům dát dobré nebo průměrné známky, ale neměl jsem žádnou podstatnou moc zabránit ani těm nejslabším mezi nimi v absolvování školy. Když došlo na přijímačky do doktorského studia, měl jsem jen jediný z mnoha hlasů služebně staršího člena učitelského sboru, což opět neznamenovalo žádnou moc. Mám do určité míry moc nad lidmi, kteří pracují pro mou poradenskou firmu, ale v rozmezí pěti let jsem dal výpověď celkem jednomu zaměstnanci. Jsem otcem čtyř dětí, ale v případě tří z nich je můj vliv – o moci ani nemluvě – minimální. I to nejmladší, kterému je pět let, se už učí, jak se vzepřít mé autoritě.

Zkrátka, nejsem prostě příliš hierarchická osoba. Z vlastního rozhodnutí patřím spíš do sítě. Jako vysokoškolského studenta mě těšilo, jak málo je život na univerzitě stratifikovaný; obzvláště se mi líbilo množství nahodile zorganizovaných společenství. K mnohým jsem se připojil a v několika jsem se nepravdělně objevoval. Mám dvě oblíbené zkušenosti z Oxfordu – když jsem hrál na kontrabas v jazzovém kvintetu – tělese, které si dodnes zakládá na tom, že nemá kapelníka – a když jsem se účastnil setkání malého konzervativního diskusního kroužku, který nesl jméno Canning. Rozhodl jsem se stát se akademikem, protože ve dvaceti letech jsem silně upřednostňoval svobodu před penězi. Když jsem viděl své vrstevníky a jejich otce zapojené v tradičních, vertikálně orientovaných manažerských strukturách, třásl jsem se hrůzou. Když jsem naopak pozoroval oxfordské profesory, kteří mě učili – členy středověké instituce, občany starobylé republiky vzdělanosti, vládce ve svých pracovnách obložených knihami –, cítil jsem neodolatelnou touhu kráčet v jejich poklidných, měkkých stopách. Když se ukázalo, že akademický život je poněkud hůře odměňovaný, než jak očekávaly ženy v mém životě, snažil jsem se vydělávat peníze tak, abych se nemusel potupně podřítit skutečnému zaměstnání. Jako novinář jsem dával přednost práci na volné noze, většinou na poloviční úvazek a nejlépe jako sloupkař za paušální honorář. Když jsem přešel do rozhlasu, psal jsem a vysílal na základě externí smlouvy a později jsem vybudoval vlastní produkční firmu. Podnikání mě lásce ke svobodě vyhovovalo, i když bych řekl, že jsem společnosti zakládal spíš proto, abych si uchoval svobodu, než proto, abych zbohatl. Nejvíce mě těší psát knihy o tématech, která mě zajímají. Nejlepší z těchto projektů – dějiny Rothschildových bank, kariéra Sigmunda Warburga a životopis Henryho Kissingera – ke mně doputovaly díky mé síti. Teprve velmi nedávno jsem si uvědomil, že tyto moje knihy byly také knihami *o sítích*.

Někteří z mých současníků usilovali o bohatství. Jen nemnozí z nich ho dosáhli, aniž by se museli alespoň na nějakou dobu upsat jako smluvní sluhové,

obvykle v některé bance. Jiní se snažili získat moc; také oni postupovali vzhůru po žebříčku stranických funkcí a dnes se musí divit, jaké nedůstojnosti museli kdysi strpět. Ovšemže i v prvních letech akademického života člověk zažije pokoreň, ta se však nedají srovnávat s tím, když je stážistou u Goldman Sachs nebo dobrovolníkem v kampani prohrávajícího kandidáta opoziční strany. Vstoupit do hierarchie znamená ponížít se; přinejmenším zpočátku. Dnes však někteří z mých oxfordských spolužáků sedí na vrcholcích mocných institucí jako jejich generální ředitelé nebo ministři. Jejich rozhodnutí mají přímý vliv na to, kam potečou miliony, ne-li miliardy dolarů, a někdy dokonce na osud celých národů. Manželka jednoho z mých oxfordských kolegů, který vstoupil do politiky, si mu jednou stěžovala na to, že dlouho pracuje, že nemá soukromí, má nízký plat a málo dovolené – a že nemá žádnou jistotu zaměstnání, což je neoddelitelnou součástí demokracie. Odpověděl jí: „Ale to, že tohle všechno vydržím, jen dokazuje, jak *nádherná* je moc.“

Ale je skutečně? Je dnes lepší být v síti, která vám dává vliv, než být v hierarchii, která vám dává moc? Co z toho se lépe hodí na vaše vlastní postavení? My všichni jsme nevyhnutelně členy více než jedné hierarchické struktury. Téměř všichni jsme občany přinejmenším jednoho státu. Velmi velká část z nás je zaměstnancem alespoň jedné korporace (a překvapivě velká část světových korporací je dosud přímo či nepřímo ovládána státem). Většina lidí do dvaceti let v rozvinutém světě jsou dnes pravděpodobně v nějakém typu vzdělávací instituce, a ať už tyto instituce tvrdí cokoli, jejich struktura je od základů hierarchická. (Je pravda, že rektorka Harvardu má velmi omezenou moc nad řádným profesorem, ale společně s hierarchií děkanů pod sebou má velkou moc nad kýmkoli jiným, počínaje nejschopnějším mladým profesorem a konče posledním prvákem.) Velká část mladých mužů a žen po celém světě – ačkoli už mnohem menší, než jak to bylo po většinu posledních čtyřiceti století – je zapojena do vojenské služby, což je tradičně nejhierarchičtější ze všech činností. Jestliže se někomu „zodpovídáte“, byť by to bylo jen představenstvu firmy, jste v hierarchii. Čím více lidí se zodpovídá vám, tím vzdálenější jste od základů pyramidy.

Přesto většina z nás náleží do více sítí než hierarchií, a tím nemyslím jen to, že jsme na Facebooku, Twitteru nebo té či oné z digitálních sítí, které se vynořily na internetu v posledním desetiletí. Máme síť příbuzných (jen málo evropských a amerických rodin je hierarchických), přátel, sousedů nebo známých se společnými zájmy. Jsme absolventy vzdělávacích institucí. Jsme fanoušky fotbalových týmů. Jsme členové klubů a společností nebo podporovatelé dobročinných institucí. Dokonce i náš podíl na aktivitách hierarchicky strukturovaných institucí,

jako jsou církve nebo politické strany, se spíše podobá *networkingu* než práci, protože jsme do nich zapojeni dobrovolně a bez očekávání finanční odměny.

Svět hierarchie a svět sítí se setkávají a vzájemně na sebe působí. Uvnitř každé velké korporace jsou sítě, které se velmi liší od oficiální organizační struktury. Když zaměstnanci obviní představeného z nadřzování, vyplývá z toho, že určité neformální vztahy patrně převážily nad formálním procesem kariérního růstu, který spravuje oddělení lidských zdrojů v pátém patře. Když se zaměstnanci různých firem sejdou po práci na alkoholické občerstvení, přesunou se z vertikální věže korporace na horizontální náměstí sociální sítě. A co je podstatné: když se sejde skupina jednotlivců, z nichž každý má nějakou moc v jiné hierarchické struktuře, může mít jejich *networking* dalekosáhlé důsledky. Anthony Trollope ve svých *palliserovských* románech pozoruhodně zachytil rozdíl mezi formální mocí a neformálním vlivem, když popsal, jak se viktoriánští politikové v Dolní sněmovně navzájem zostouzejí a vzápětí si soukromě vyměňují důvěrné informace v síti londýnských klubů, ke kterým všichni patřili. V této knize bych rád ukázal, že podobné sítě lze najít takřka všude v dějinách lidstva a že jsou mnohem významnější, než jak bychom se domnívali, kdybychom věřili knihám historiků.

Jak jsem se již zmínil, historikové nebyvali příliš dobří v rekonstruování sítí minulosti. K zanedbávání sítí docházelo zčásti proto, že tradiční historický výzkum spoléhal, pokud šlo o pramenný materiál, zejména na dokumenty, které produkovaly hierarchické instituce, jako jsou státy. Sítě si také pořizují záznamy, není však tak snadné je objevit. Vzpomínám si, jak jsem jako vysokoškolský student, naprostý zelenáč, přišel do státního archivu v Hamburku, kde mě nasměrovali do místnosti, ze které mi šla hlava kolem. Byla zaplněná *Findbücher* – mohutnými v kůži vázanými svazky, ručně psanými stěží čitelným starým německým písmem. Ty představovaly katalog archivu a ukazovaly k nesčetným zprávám, záznamním knihám ze schůzí a korespondenci všech možných „deputací“ poněkud zastaralého úředního aparátu hanzovního městského státu. Živě si vybavuji, jak jsem listoval knihami odpovídajícími období, které mě zajímalo, a jak jsem ke svému zděšení nenašel ani jedinou stránku, která by mě sebeméně zaujala. Představte si to obrovské ulehčení, když jsem po několika týdnech naprostého zoufalství byl uveden do malé, dubovým dřevem obložené místnosti, v níž se nacházely soukromé dokumenty bankéře Maxe Warburga, s jehož synem jsem se čistě díky šťastné náhodě seznámil na čajovém dýchánku na britském konzulátu. V několika hodinách jsem zjistil, že Warburgova korespondence se členy jeho sítě nabízí větší vhled do dějin německé hyperinflace počátku 20. let (což bylo moje téma) než všechny dokumenty ze Staatsarchivu dohromady.

Podobně jako většina historiků jsem však o sítích mnoho let přemýšlel a psal spíše nahodile. Měl jsem v hlavě neurčité schéma, které propojovalo Warburga s ostatními členy německo-židovské podnikatelské elity různými vazbami příbuzenských a obchodních vztahů a „spříznění volbou“. Nenapadlo mě však zabývat se touto sítí důkladněji. Z lenosti jsem se spokojil s tím, že jsem pracoval s jeho „kruhy“, což je velmi nepřesný pojem. Obávám se, že když jsem po několika letech začal psát dějiny vzájemně provázaných Rothschildových bank, nebyl jsem o mnoho systematičtější. Příliš jsem se soustředil na složitou rodinnou genealogii s jejím – zdaleka ne neobvyklým – systémem sňatků mezi bratřenci a sestřenicemi, a příliš málo na širší síť agentů a přidružených bank, která stejně významnou měrou napomohla tomu, že se z Rothschildů v 19. století stala nejbohatší rodina. Při pohledu zpět si říkám, že jsem se měl mnohem víc zajímat o historiky poloviny 20. století, jako byli Lewis Namier nebo Ronald Syme, průkopníky prosopografie (kolektivní biografie), i kdyby jen pro způsob, jakým upozaďovali úlohu ideologie jakožto samostatného dějnotvorného faktoru. Jejich úsilí však nedosáhlo dostatečné úrovně, pokud jde o formální analýzu sítí. Kromě toho je vytlačila generace sociálních (socialistických) historiků, jejichž cílem bylo odhalit, že hybateli dějinných změn jsou vzestupující a upadající společenské třídy. Zjistil jsem, že v dějinném procesu nezáleží ani tak na třídách Karla Marxe jako na elitách Vilfreda Pareta – od „prominentů“ revoluční Francie po *Honorationen* vilémovského Německa –, ale nenaučil jsem se, jak struktury elit analyzovat.

Tato kniha je pokus toto hříšné opomíjení napravit. Vypráví příběh o vzájemném působení sítí a hierarchií od starověku po velmi nedávnou minulost. Shromažďuje teoretické podněty z nesčetných oborů od ekonomie po sociologii, od neurovědy po organizační chování. Její ústřední tezí je, že společenské sítě měly v dějinách vždy mnohem větší význam, než většina historiků, pevně zaměřených na hierarchické organizace jako státy, byla ochotna připustit – a největší úlohu hrály ve dvou obdobích. První „éra sítí“ následovala po zavedení knihtisku v Evropě na sklonku 15. století a trvala do konce 18. století. Druhá éra – ta naše – se zrodila v 70. letech, ačkoli tvrdím, že technologická revoluce, kterou si spojujeme se Silicon Valley, byla spíše důsledkem než příčinou krize hierarchických institucí. V mezidobí, od konce 90. let 18. století do konce 60. let 20. století, panoval trend opačný: hierarchické instituce obnovily svou moc a sítě úspěšně buď zastavily, nebo pohltily. Vrcholem hierarchicky uspořádané moci byla polovina dvacátého století, éra totalitních režimů a totální války.

Mám za to, že bych se k tomuto závěru nikdy nedopracoval, kdybych se nepustil do psaní životopisu jednoho z nejbratnějších networkerů moderní doby:

Henryho Kissingera. Když jsem s prací na tomto projektu dospěl do poloviny – první svazek jsem dokončil a ke druhému jsem měl zpola hotový základní výzkum –, napadla mě zajímavá hypotéza. Vděčil Kissinger za svůj úspěch, slávu a proslulost jen svému výkonnému intelektu a nezlomné vůli? Nevděčil za ně také své své výjimečné schopnosti vybudovat pestrou síť vztahů, nejen s kolegy v Nixonově a Fordově administrativě, ale také s lidmi mimo vládu – novináři, majiteli novin, zahraničními diplomaty, hlavami států – dokonce i s hollywoodskými producenty? Tato kniha z velké části shrnuje (doufám, že ne za cenu přílišného zjednodušení) výzkum jiných badatelů, z nichž všichni jsou řádně citováni, ale ve věci Kissingerovy sítě přináším počáteční a myslím, že i původní pokus vypořádat se s touto otázkou.

Samotná kniha je produktem sítě. Chtěl bych v první řadě poděkovat řediteli a spolupracovníkům na Hooverově institutu, kde byla tato kniha napsána, a jeho vedení a mecenášům. V době, kdy se zdá, že intelektuální rozmanitost je na univerzitách nejméně vážená forma rozmanitosti, je Hoover vzácná, i když ne jediná bašta svobodného bádání a nezávislého myšlení. Rovněž bych chtěl poděkovat mým bývalým kolegům na Harvardu, kteří nadále obohacují moje úvahy při mých návštěvách na Belferově centru na Kennedyho škole a v Centru pro evropská studia, a svým novým kolegům na Kissingerově centru na Škole pokročilých mezinárodních studií Paula H. Nitze na Univerzitě Johna Hopkinse a na Schwarzmann College na Univerzitě Tsinghua v Pekingu.

Nedocenitelnou pomoc při výzkumu mi poskytli Sarah Wallingtonová a Alice Hanová a Ravi Jacques. Manny Rincon-Cruz a Keoni Correa stojí za velkou pomocí se zlepšením kvality síťových grafů a komentářů. Nesmírně pronikavé podněty mi ve svých referátech a prezentacích poskytli (abych jmenoval jen ty, kdo přenesli své myšlenky na papír): Graham Allison, Pierpaolo Barbieri, Joe Barillari, Tyler Goodspeed, Micki Kaufmanová, Paul Schmelzing a Emile Simpson. První koncepty četla řada přátel, kolegů a odborníků, které jsem žádal o radu. Těmi, kdo nelitovali času a poslali mi své poznámky, byli: Ruth Ahnertová, Teresita Alvarez-Bjellandová, Marc Andreessen, Yaneer Bar-Yam, Joe Barrilari, Alastair Buchan, Melanie Conroyová, Dan Edelstein, Chloe Edmondsonová, Alan Fournier, Auren Hoffman, Emmanuel Roman, Suzanne Sutherlandová, Elaine Treharneová, Calder Walton a Caroline Wintererová. Nedocenitelné připomínky k závěrečné části knihy mi poskytli: William Burns, Henri de Castries, Mathias Döpfner, John Elkann, Evan Greenberg, John Micklethwait a Robert Rubin. Děkuji těm, kdo se se mnou podělili o své nápady nebo mi dovolili citovat z jejich nepublikovaných prací: Glenn Carroll, Peter Dolton, Paula Findlenová, Francis Fukuyama, Jason

VĚŽ A NÁMĚSTÍ

Heppler, Matthew Jackson a Franziska Kellerová. Za pomoc s dějinami iluminátů jsem zavázán Lorenze Castella, Reinhardu Marknerovi, Olafu Simonsovi a Joeovi Wāgesovi.

Jako obvykle mě a mé dílo zkušeně zastupoval Andrew Wylie a jeho kolegové, zejména James Pullen. A ještě jednou jsem měl tu čest, že editory mé práce byli Simon Winder a Scott Moyers, kteří patří mezi nejschopnější redaktory v dnešním anglicky mluvícím světě. Dále bych neměl opomenout svého jazykového redaktora Marka Handsleyho, svého věrného korektora a přítele Jima Dicksona z Virginie a Freda Courtrighta, který vyhledával obrazový doprovod.

A konečně děkuji svým dětem Felixovi, Freye, Lachlanovi a Thomasovi, kteří si nikdy nestěžovali, když práce na knize převážila nad časem stráveným s nimi, a kteří zůstávají mým zdrojem inspirace i hrdosti a potěšení. Moje žena Ayaan trpělivě snášela moje neustálé nadužívání slov „sít“ a „hierarchie“ v našich rozhovorech; o obou formách organizace mě naučila víc, než sama tuší. Děkuji i jí, s láskou.

Tuto knihu věnuji svému otci Campbellu Fergusonovi, který mi velmi schází a jehož jméno, jak doufám a modlím se, ponese jeho šestý vnuk v době, kdy tato kniha bude vydána.